

Ο **Κωνσταντίνος Σέκερης** ήταν απόφοιτος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το πάθος του για την επιστημονική έρευνα τον οδήγησε πολύ νωρίς στο κέντρο επιστημονικής αριστείας Max Planck του Μονάχου όπου σε συνεργασία με τους καθηγητές Butenandt (βραβείο NOBEL 1939) και Karlson, αξιοποίησε ευρήματα της Βιοχημείας του Μεταβολισμού της Τυροσίνης στα έντομα για να διατυπώσει για πρώτη φορά τις θεμελιώδεις αρχές της ορμονικής ρύθμισης του μεταβολισμού. Το 1966, στην επί υφηγεσία διατριβή του με τίτλο «Μηχανισμός δράσεως μερικών στεροειδών ορμονών: απόδειξη σχηματισμού αγγελιοφόρων ριβονουκλεϊνικών οξέων», ανέλυσε το βιοχημικό και μοριακό τρόπο δράσης της ορμόνης εκδυσόνης. Η διατριβή του στήριξε για πρώτη φορά με πειραματικά δεδομένα τη διατύπωση της υπόθεσης ότι οι στεροειδείς ορμόνες δρουν μέσω της ρύθμισης της εκφράσης των γενετικών πληροφοριών. Συνέβαλλε στην απομόνωση της εξαρτώμενης από το DNA, RNA πολυμεράσης και στη δημιουργία των πρώτων συστημάτων μεταγραφής. Οι έρευνες αυτές τον οδήγησαν στην πρωτοπορεία της μοριακής βιολογίας των ευκαρυωτικών και του εξασφάλισαν παγκόσμια αναγνώριση καθώς και τη θέση Διευθυντή του Τμήματος Μοριακής Βιολογίας του Κυττάρου του Γερμανικού Αντικαρκινικού Κέντρου στη Χαϊδελβέργη. Σε αναγνώριση της συμβολής του στην επιστημονική έρευνα η Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης τον εξέλεξε Επίτιμο Καθηγητή της το 1980. Ομως, καθώς το όραμα του ήταν να ιδρύσει ένα πρότυπο Ινστιτούτο Βιολογικών Ερευνών στην Ελλάδα, το 1977 αποδέχτηκε πρόταση του καθ. Λεωνίδα Ζέρβα να είναι ο ιδρυτής-διευθυντής του Κέντρου Βιολογικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (γνωστού σήμερα ως Ινστιτούτο Βιολογικών Ερευνών και Βιοτεχνολογίας - IBEB). Σε μια περίοδο που η Μοριακή Βιολογία των ευκαρυωτικών ήταν ακόμα στα σπάργανα, έθεσε ως προτεραιότητα του IBEB τη μελέτη των μηχανισμών ρύθμισης της γονιδιακής έκφρασης και συνέχισε να προσφέρει στην έρευνα σε αυτό το τομέα μέχρι το θάνατό του. Ο **Κωνσταντίνος Σέκερης** εκτός από τη διεύθυνση του IBEB, θέση που υπηρέτησε ακούραστα ως το 2000, επωμίστηκε καθήκοντα Αντιπρόεδρου του ΕΙΕ για να εκλεγεί στη συνέχεια Διευθύνων Σύμβουλος του Ιδρύματος. Παράλληλα υπήρξε Καθηγητής Βιοχημείας της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών μέχρι το 1993 και Καθηγητής Βιολογικής Χημείας της Ιατρικής Σχολής μέχρι το 2000. Από τις θέσεις αυτές μεταλαμπάδευσε σε πολλούς νέους επιστήμονες την αγάπη και τον ενθουσιασμό του για την έρευνα. Αυτή εξάλλου ήταν το πάθος

του μέχρι το τέλος. Τελευταία μεγάλη συμβολή στην έρευνα υπήρξε η διατυπώση της υπόθεσης, ότι οι υποδοχείς των στεροειδών ορμονών, παράλληλα με τη δράση τους στο πυρηνικό γονιδίωμα, πιθανότατα δρουν και στο μιτοχονδριακό, και η εξ αυτής ανακίνηση παγκόσμιου ερευνητικού ενδιαφέροντος για το θέμα. Ο Κωνσταντίνος Σέκερης άνοιξε έτσι μια νέα περιοχή έρευνας γύρω από το τρόπο δράσης των στεροειδών ορμονών, η οποία αναμένεται να έχει συναρπαστικές προεκτάσεις τόσο στην εξελικτική βιολογία, όσο και στην μοριακή ενδοκρινολογία και παθολογία. Πάνω όμως από όλα ο **Κωνσταντίνος Σέκερης** ήταν ένας ταγός της έρευνας. Η ανάγκη στήριξης της βασικής έρευνας υψηλής ποιότητας, ήταν το κύριο πρόταγμα μιάς επιτυχούς ερευνητικής πολιτικής για το Κωνσταντίνο Σέκερη, που δυστυχώς ακουγόταν ως παραφωνία στο κλίμα της εποχής που ακολούθησε, όπου, σε πολιτικό επίπεδο, επικράτησε η εξιδανίκευση της έρευνας που παράγει άμεσα «εμπορεύσιμα» αποτελέσματα. Ενέπνευσε ένα πνεύμα ενθουσιασμού, αυταπάρνης και αλληλεγγύης το οποίο έχει στηρίξει το IBEB στους δύσκολους καιρούς που ακολούθησαν. Χαιρόταν όταν μπορούσε να προσφέρει, να προσφέρει ακόμα και στη αχαριστία, απόδειξη αρετής. Αφιέρωνε χρόνο για να ακούσει τους άλλους. Τους προσέγγιζε με απλότητα, ποτέ με υπεροψία, όπως όλοι οι σημαντικοί άνθρωποι.

Πέρα από τη χαρά που αντλούσε από τις ερευνητικές του δραστηριότητες και συνεργασίες τον χαρακτήριζε και η διάθεσή του να επικοινωνήσει την επιστημονική γνώση εκλαϊκευμένα στο κοινωνικό σύνολο μέσα από εκδηλώσεις που ο ίδιος ακούραστα οργάνωνε επί σειρά ετών.

Πιστός στο καθήκον, φανατικός ‘καντιανός’, αγαπούσε τους συνεργάτες του, ποτέ δεν έριξε τη σκιά του πάνω τους, νοιαζόταν γ’αυτούς, για το IBEB. Προσωπικά ουδέποτε δέχτηκα παρεμβάσεις από μέρους του στα καθήκοντά μου ως διευθυντού, παρότι ο ίδιος υπήρξε ο ιδρυτής και επί ένα τέταρτο σχεδόν του αιώνα διευθυντής του. Ωστόσο, πάντα ήταν παρών να με συμβουλευτεί όποτε του το ζητούσα με τη χαρακτηριστική του ευγένεια και ζεστασιά.

Εδωσε το παράδειγμα με τη μαχητική του συμπεριφορά, αλλά και με την αυτοθυσία του επιτρέπτε μου να πω, όταν το IBEB και το ΕΙΕ κινδύνεψαν πρόσφατα από την αντιεπιστημονική πολιτική που επιχειρήθηκε να εφαρμοσθεί. Το Ίδρυμα ήταν τυχερό που στη μάχη αυτή τον είχε μπροστάρη του. Κρατάμε σαν πολύτιμη

παρακαταθήκη το ήθος, την αγωνιστικότητα, τη νηφαλιότητα, την βαθιά σοφία και τον απόλυτο ορθολογισμό του. Θα μείνει στη συλλογική μνήμη όχι μόνο ως ένας οραματιστής και εραστής της επιστημονικής έρευνας, αλλά και για τη προσήλωση του σε αρχές και αξίες, για την ευγένεια, την ανθρωπιά και την ενεργητικότητα του.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που θα τον σκεπάσει.

Φραγκίσκος Κολίσης
Καθηγητής ΕΜΠ, Διευθυντής IBEB